

FINESTRA D'OPORTUNITAT

La seguretat i l'efecte placebo

per Silvio Falcón ([@silviofalcon](#))

No estem segurs. Occident (i especialment, Europa) està amenaçat. Potser per les males decisions en política internacional -però també per una pèssima gestió de la pluralitat a casa nostra - som un objectiu enmig d'una guerra. Una guerra que hauríem de desacreditar i menystenir amb una mà, mentre amb l'altra combatem la radicalització i la pobresa als barris de les nostres ciutats. Guerres com la de Síria o Líbia s'haguessin pogut evitar si no penséssim que la nostra manera de veure el món és l'única possible; la volguda, la veritable.

He de dir, però, que tampoc estàvem segurs abans dels darrers atemptats. La seguretat és el contrari de la violència. I de violència en patim en múltiples escenaris. Els desnonaments són un exemple molt gràfic: aquelles famílies estaven segures a casa seva fins que van deixar de poder pagar les factures. Un cop insolvents, la violència del sistema els expulsava de casa seva. I en aquesta situació han viscut milers de persones al nostre país. Un país segur, doncs?

Tot i això, el terrorisme té una capacitat extraordinària per atreure l'atenció mediàtica i de la ciutadania. Està dissenyat per a sorprendre i per enviar un missatge (normalment una amenaça) més ampli. El missatge central de l'Estat Islàmic (i abans d'Al-Qaeda) és el de portar la guerra a la porta de les nostres coses. Si ho analitzem a nivell macro, és segur que no se n'han en sortit. Síria o Líbia són actualment països arrasats, dividits i impossibles de reconciliar, com també gran part de l'Iraq. Però la sensació d'inseguretat arriba fins als nostres transports, actes culturals o esdeveniments esportius. I la pregunta és ben clara: com prevenir accions terroristes a Europa?

La resposta governamental a aquesta pregunta ha estat, en línies generals, la mateixa. Polícies al carrer. Militars a les portes d'edificis emblemàtics. Més controls als aeroports. No tinc cap mena de dubte que aquestes mesures incrementen la sensació de seguretat. Estic convençut que el ciutadà que veu tots els dies una tanqueta militar al mig de la plaça Schuman de Brussel·les pensa, gairebé inconscientment, que està més segur.

Aquí hi ha una qüestió de fons molt profunda que passa pel respecte a les llibertats ciutadanes i fins a on estem disposat a renunciar a elles. L'expectativa d'un atac és indesitjable per a qualsevol i segur que podem incrementar l'eficiència i la coordinació entre els cossos i forces de

seguretat. Però fins a quin punt podem evitar l'acció incontrolada d'un terrorista?

En el cas de Brussel·les és interessant veure com a l'aeroport els controls s'han incrementat. S'ha separat l'àrea de sortides i la d'arribades, construint una espècie d'hospital de campanya que serveix per fer la facturació de les maletes i per afegir un parell de controls extra (de maletes i de targeta d'embarcament) abans de passar el control de metalls. Les autoritats recomanen que es vagi a l'aeroport 3 hores abans del vol. I ho fan perquè les cues són infinitament més grans que abans. Certament, no crec que les aglomeracions de gent siguin quelcom recomanable quan, aparentment, vols reforçar la seguretat d'un espai com l'aeroport de Zaventem.

Al metro de Brussel·les, també atacat recentment, no trobem canvis substantius a l'hora d'entrar al tren subterrani. Militars, més policia i poc més. Cap mesura addicional pel que fa a la prevenció. I és que, fins on podem prevenir?

La conclusió a la que arribo és que els Estats estan subministrant aquests mesos el placebo per justificar la seva actuació en matèria de seguretat. Entenen que si els ciutadans veuen més policia al carrer, es sentiran més segurs. Aquestes mesures artificioses i grandiloqüents no són cap cosa més que un placebo mal administrat.

placebo

Del llatí. *placēbo* 'agradaré'.

1. m. Substància que, no tenint per si mateixa una acció terapèutica, produeix algun efecte favorable al malalt, si aquest la rep convençut de que aquella substància posseeix realment tal capacitat.

El veritable repte que afrontem a Europa és el de mantenir el mateix nivell de llibertats mentre evitem que els nostres ciutadans siguin objectius de violència de qualsevol signe. Penso que l'aprovació a nivell europeu de l'anomenat PNR (Passenger Name Record, registre de dades de passatgers) és una garantia d'un major control policial dels ciutadans a nivell europeu. Els experts, de fet, qualifiquen la nova directiva de garant de la "vigilància massiva" a la UE. Però, serà una mesura placebo o ens farà veritablement més segurs? Sóc força escèptic al respecte, sobretot si recordem que la Directiva de retenció dades de 2006 va ser invalidada pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea per ser massa invasiva.

L'objectiu no ha de deixar de ser el manteniment d'un espai públic amable amb la nostra ciutadania, on els drets siguin protagonistes i on la llei s'utilitzi per protegir aquests drets, no per restringir-los. M'ensumo, però,

que els propers anys el tractament de dades i la seguretat (placebo o no) seguiran sent protagonistes de l'agenda política a nivell europeu.